

Monumentnummer*: 529607

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 21 december 2012
Kadaster deel/nr 82954/8

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*
Arnhem	Arnhem	Gelderland

Locatiennaam	Locatieomschrijving
Arnhem	Deelen:Groot-Heidekamp

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Arnhem	A			1541

Omschrijving**

Inleiding

Gebouw 31 ligt vrijstaand in een dorpsbrinkachtige structuur langs de noordzijde van de noordelijke toegangsweg tot Groot-Heidekamp, in het noordwestelijk kwadrant van een wegenknooppunt en globaal temidden van de nummers 29, 32 en 34. Op macroniveau is gebouw 31 onderdeel van een grote militaire vliegveldstructuur uit de periode 1940-1945, op mesoniveau van een ijl complex van een deels in lineair en deels in brinkdorpachtig verband geplaatste gebouwen, en hierbinnen op microniveau van een in los lineair verband geplaatst ensemble van panden. Gebouw 31 is een in 1940/1941 als 'Sonderbau' tot stand gebracht ontspanningsgebouw en restaurant (Kasino) en het omvat drie duidelijk te onderscheiden gedeelten, namelijk - als meest westelijke - een rechthoekige hoofdmassa; oostelijk hiervan, haaks erop staand en door een tussenlid - met latere uitbouw - ermee verbonden, een enigszins langgerekt volume; en haaks op dit tweede deel en erachter een eveneens rechthoekige massa; beide laatste vormen tezamen een T-vormige plattegrond. Het gebouw is thans ingericht als onderofficiersmess.

Omschrijving

Deels onderkelderde en deels van kruipruimten voorzien, groot, eenlaags, met ca. 50 cm dik buitenmuurwerk uitgevoerd bakstenen
ONTSPANNINGSGEBOUW ANNEX RESTAURANT op samengestelde plattegrond, gedekt door schilddaken, elk in hoofdzaak belegd met

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

gegolfde gemengd gekleurde opnieuw verbeterde holle (Hollandse) pannen. Mastgoten rondom.

Het westelijke onderkelderde bouwdeel is gebouwd op een rechthoekige plattegrond en wordt gedekt door een schilddak met de daknok evenwijdig met de hoofdgevel en haaks op de weg en met in beide langsschilden een vensterstrook van een langgerekte dakkapel. De oostelijke langsgevel / hoofdgevel bevat links twee vensteropeningen onder hanenkam en met betonnen kalf, boven voorzien van met houten roeden verdeelde vierruits valramen en onder van dubbele houten tweeruits draairamen, beneden het kalf voorzien van plaatstalen luiken, enkelzijdig beschilderd in groen en wit zandlopermotief. Rechts hiervan een later ingebrachte getoogde toegangsopening onder hanenkam, met in zessen verdeelde getoogde deur; rond de deur bouwsporen van voormalige vensteropening. Rechts hiervan een vergelijkbaar venster. Zuidelijke kopgevel met drie vergelijkbare vensters. De westelijke langsgevel bevat rechts een toegangsopening met drie treden en links hiervan drie vergelijkbare vensteropeningen. IJzeren balustrade en bakstenen trap met leuning naar kelderniveau, met tevens vensteropeningen. Noordelijke gevel met een relatief klein getoogd venster en links een toegangsopening. Twee kelderlichten onder betonnen latei met naar binnen openende dubbele tweeruits ramen, elk voorzien van een lichtkoker met ijzeren rooster. Bij de overgang naar het tussenlid een blokvormige latere uitbouw. Het interieur is sterk gemoderniseerd.

Het oostelijk hiervan, met de daknok evenwijdig aan de weg en iets teruggedragen bouwdeel is gebouwd op een rechthoekige plattegrond. De zuidelijke langsgevel bevat een negental vensteropeningen onder hanenkam en met betonnen kalf, boven voorzien van met houten roeden verdeelde vierruits valramen en onder van dubbele houten tweeruits draairamen, beneden het kalf voorzien van plaatstalen luiken, enkelzijdig beschilderd in groen en wit zandlopermotief, en onderbroken door twee later ingebrachte getoogde toegangsopeningen met getoogde, van zesruitsverdeling voorziene deuren. In de kopse oostgevel links een getoogde vensteropening met bakstenen omlijsting, voorzien van door roeden verdeeld achtruits raam en horizontaal in vieren verdeeld bovenlicht en rechts een klein getoogd venster met valraam. In de noordelijke langsgevel links van de dwarsvleugel een getoogde toegangsopening onder hanenkam, met een getoogde, in zesruitsverdeling uitgevoerde deur en rechts twee met die in de zuidelijke langsgevel vergelijkbare vensteropeningen. Rechts van de dwarsvleugel een drietal vergelijkbare vensteropeningen en tussen het eerste en het derde van rechts een later ingebrachte, maar eveneens vergelijkbare toegangsopening. Aansluitend rechts de latere aanbouw. Het interieur wordt gevormd door een grotendeels onverdeelde gemoderniseerde ruimte.

Het door een aan weerszijden aangekapt zadeldak gedekte tussenlid tussen het eerste en het tweede bouwdeel heeft de zuidgevel in één lijn met de zuidgevel van het tweede, rechter bouwdeel, en de - aanzienlijk lagere - daknok eveneens parallel met de weg. De zuidelijke gevel van het tussenlid heeft op de begane grond een brede getoogde toegangsopening - de hoofdingang van het pand - die wordt geflankeerd door een wit geschilderde getoogde en geblokte bakstenen omlijsting, waarop in de toog in metalen letters: 'oomess' en die is voorzien van moderne glasdeuren. Aan de noordzijde van het tussenlid de relatief moderne uitbouw, waarin hal en sanitaire voorzieningen.

Het noordelijke bouwdeel heeft de daknok haaks op het oost-west gerichte deel; het is gebouwd op een rechthoekige plattegrond en wordt gedekt door een aangekapt schilddak, met een bakstenen schoorsteen in de daknok en enkele moderne dakraampjes in de beide langsschilden. (Samen met het oost-west gerichte bouwdeel vormt dit deel een T-vormige plattegrond.) De oostelijke langsgevel bevat links een bakstenen trap en balustrade naar kelderniveau, alwaar links een toegangsopening en rechts een vensteropening. Oostelijke gevel op begane grond voorzien van zeven vensteropeningen onder hanenkam en met betonnen kalf, bovenin voorzien van met houten roeden verdeelde vierruits valramen en onder van dubbele houten tweeruits draairamen, alle met beneden het kalf plaatstalen luiken, enkelzijdig beschilderd in groen en wit zandlopermotief. Tussen het derde en het vierde venster van links een

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegevens voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

mogelijk later ingebrachte getoogde toegangsopening met getoogde, in zesruitsverdeling uitgevoerde deur. Geheel rechts een kleine getoogde vensteropening met vierruits valraam. Kopse noordgevel met links drie vergelijkbare, kleine vensteropeningen en rechts een rechthoekige toegangsopening met geblokte bakstenen omlijsting, twee treden, in zessen verdeeld bovenlicht en voorzien van een plaatstalen deur. De westelijke langsgevel is voor een belangrijk deel wit gepleisterd en met oorspronkelijk negen vensteropeningen, waarvan de linker vijf (semi-)permanent dichtgezet en de rechter vier onder hanenkam en met betonnen kalf, bovenin voorzien van met houten roeden verdeelde vierruits valramen en onder van dubbele houten tweeruits draairamen; de meest links geplaatste en de rechter vier met beneden het kalf plaatstalen luiken, enkelzijdig beschilderd in groen en wit zandlopermotief. Het interieur is deels gemoderniseerd en bevat een aantal kelderruimten, de begane grond onder meer een onverdeelde, gemoderniseerde ruimte.

Waardering

Op samengestelde plattegrond gebouwd ONTSPANNINGSGEBOUW ANNEX RESTAURANT (Kasino), van algemeen belang als zeldzaam en herkenbaar onderdeel van een uit de Tweede Wereldoorlog stammend en door de Duitse bezetter als onderdeel van een groot militair vliegveld opgezet legerkamp, vanwege: architectuurhistorische, stedenbouwkundige, krijgs- en cultuurhistorische en complex- en ensemblewaarden, die onder meer kunnen blijken uit de op locale vormen geïnspireerde traditionalistische bouwtrant, uit de voor de bouwtijd kenmerkende onderdelen en details, uit de kunstmatig opgezette brinkdorpstructuur en de tot in detaillering doorgevoerde camouflage, uit de samenhang van en met het totale militaire vliegveldconcept en de ruimtelijke hoofdlijnen en onderdelen van het kampement, en uit de onderlinge verwantschap van de hierbij toegepaste vormen.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Militair verblijfsgebouw

Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument